

ඉඩම් අත්පත් කරගැනීම පිළිබඳ
නීති අත්පොත
2015

නීතිය හා සමාජ භාරය
ආර්ථික, සමාජීය හා සංස්කෘතික අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ වැඩ සටහන

ඉඩම් අත්පත් කරගැනීම පිළිබඳ
නීති අත්පොත

2015

නීතිය හා සමාජ භාරය
නො. 03, කින්සි ටෙරසය,
කොළඹ 08

ඇගයීම:

නීතිය හා සමාජ භාරයේ ආර්ථික, සමාජීය හා සංස්කෘතික අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ වැඩසටහනේ පරිශ්‍රමය සාර්ථක කිරීම පිණිස නෛතික පර්යේෂණ කටයුතු වලින් සහ කතෘත්වය සඳහා දායක වූ නීතිඥ දිනුශිකා දිසානායක මහත්මියටද, බිනේන්ද්‍ර පෙරේරා මෙනෙවියටද, විශ්ලේෂණය සඳහා සහාය වූ දිල්හාරා පතිරණ මෙනෙවියටද, නීතිඥ ශෙවොන් ගුණවර්ධන මහතාටද අතිශයින් ස්තූතිවන්ත වෙමු.

© මෙම ලේඛනයේ අන්තර්ගතය හෝ එහි කොටස් වාණිජ නොවන පරමාර්ථයන් සඳහා පමණක් උපුටා ගැනීම හා පිටපත් කිරීමට ලේඛනය හා එහි ප්‍රකාශක නියමාකාරයෙන් හඳුන්වා දීමෙන් අනතුරුව සිඳු කිරීමට අවසර දී ඇත.

පිටකවරයේ ඡායාරූපය:

Edward Linley Sambourne (1844–1910) – [Public Domain], via Wikimedia Commons, Punch and Exploring History 1400-1900: An anthology of primary sources, p. 401 by Rachel C. Gibbon, *The Rhodes Colossus: Caricature of Cecil John Rhodes*, after he announced plans for a telegraph line and railroad from Cape Town to Cairo

ප්‍රකාශක:

නීතිය හා සමාජ භාරය,
3, කින්සි ටෙරසය,
කොළඹ 00800,
ශ්‍රී ලංකාව.

දුරකථන : +94 (0) 11 268 48 45

ෆැක්ස් : +94 (0) 112686843

වෙබ් අඩවිය : www.lawandsocietytrust.org

පටහ

1. ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීමේ පනතෙහි අරමුණ කුමක්ද?
2. අත්පත් කරගත් යුත් ඉඩම් මොනවාදැයි තීරණය කිරීමේ දී බලධාරීන් විසින් අනුගමනය කළයුතු ක්‍රියා පරිපාටිය කුමක් ද?
3. ඔබේ ඉඩම අත්පත් කර ගැනීම පිණිස සලකුණු කර තිබෙන අවස්ථාවක රජය විසින් අනුගමනය කළ යුතු පියවර/පරිපාටීන් මොනවාද?
4. ඔබ විසින් සැලකිලිමත් විය යුතු කරුණු මොනවාද?
 1. පොදු නොවන කාර්යයක් යනු කුමක්ද:-
 2. පොදු කාර්යයක් යනු කුමක්ද?
5. අත්පත්කරගැනීම සම්බන්ධයෙන් විරුද්ධ විය හැක්කේ කාටද, ඔබට විරුද්ධ විය හැක්කේ කෙසේද?
6. ස්වකීය හිමිකම් ඉදිරිපත් කිරීමට කැමැත්තක් දක්වන තැනැත්තන් සඳහා පවත්නා ක්‍රියා පරිපාටිය කුමක්ද?
7. අත්පත් කරගැනීමේ ක්‍රියාවලිය අතරතුර ඔබ දේපළෙන් බැහැරව සිටියේ නම්, ඔබ ඔබේ අයිතීන්/අභිරුචීන් ආරක්ෂා කර ගන්නේ කෙසේ ද?
8. රජය විසින් නෛතික ක්‍රියා පරිපාටිය අනුගමනය කර නොමැති නම්, ඔබ විසින් ඉල්ලීම් කළ හැකි සහනයන් මොනවාද, ඒ සඳහා ඔබ ප්‍රවේශ විය යුතු ආයතන මොනවා ද?
9. වන්දි මුදල් තක්සේරු කරන්නේ කෙසේද?
 1. අමතර වන්දි මුදල්
 2. වන්දි මුදල තක්සේරු කිරීමේ දී නොසලකා හැරිය යුතු කරුණු
10. වන්දි මුදල ගෙවනු ලබන බව ඔබ දැන ගන්නේ කෙසේද? ගෙවීමට ඇති වන්දි මුදල පිළිබඳව ඔබව දැනුවත් කරනු ලබන ආකාරය කුමක් ද?
11. ඔබේ වන්දි මුදල ලබා ගන්නේ කෙසේද?
12. වන්දි මුදල ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම්, ඔබට තිබෙන්නා වූ සහන සහ ප්‍රතිකර්ම මොනවාද ?
13. හිමිකාරිත්වය සඳහා වන සාමාන්‍ය ක්‍රියා පරිපාටිය සහ හදිසි අවශ්‍යතාවයක දී අනුගමනය කරනු ලබන ක්‍රියා පරිපාටිය කුමක්ද?
14. ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීමේ පනත යටතේ ඔබගේ අයිතිවාසිකම් තහවුරු කරගැනීම පිණිස ඔබ කණ්ඩායමක් ලෙස සංවිධානය වන්නේ කෙසේ ද?

ආඥාපනත්

1950 අංක 9 දරන ඉඩම් අත්පත් කරගැනීමේ පනත

1. ඉඩම් අත්පත්කර ගැනීමේ පනතෙහි අරමුණ කුමක්ද?

- ඉඩම් අත්පත්කර ගැනීමේ පනතෙහි අරමුණ වන්නේ පෞද්ගලික ඉඩම් හෝ පරවභක්තවයන් {පරවභක්තවයක් යනු වෙනත් පුද්ගලයෙකුගේ නිශ්චල දේපළක් (උදා, ඉඩම්) සම්බන්ධයෙන් තැනැත්තෙකුට පවතින ලියාපදිංචි අයිතියයි , උදා. ඔබගේ දේපළට ළඟාවීම සඳහා අත්පත්කරගත් (හිමිකරුවන්ගේ) දේපළ මතින් ගමන් කිරීමට ඇති අයිතිය} පොදු කාර්යයන් උදෙසා රජය (ආණ්ඩුව) විසින් පවරා ගැනීමේ (ප්‍රතිග්‍රහණය) ක්‍රියාපටිපාටිය සහ ආකාරය අවධාරණය කිරීම (විධිවිධාන සකස් කිරීම), සහ එවන් ප්‍රතිග්‍රහණයක් හා ආශ්‍රිත සියළුම කරුණු පිළිබඳව කටයුතු සලසා දීමයි ;
- පෞද්ගලික ඉඩම් අත්පත් කරගැනීමේ දී ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීමේ පනතෙහි සඳහන් ක්‍රියාපටිපාටිය රජය විසින් අනුගමනය කළ යුතුය.;

2. අත්පත් කරගත් යුත් ඉඩම් මොනවාදැයි තීරණය කිරීමේ දී බලධාරීන් විසින් අනුගමනය කළයුතු ක්‍රියා පටිපාටිය කුමක් ද,?

මූලික විමර්ශනය¹ විශේෂිත ඉඩමක් ප්‍රතිග්‍රහණය කර ගැනීම පිණිස ඉඩම් සහ ඉඩම් සංවර්ධන අමාත්‍යවරයා වෙත අයදුම්පතක් ඉදිරිපත් කිරීමට පෙර අත්පත්කරගත් ඉඩම ප්‍රයෝජනයට ගැනීමට සූදානම්වන අධිකාරිය විසින් සිදුකළ යුතු වේ.)

අත්පත් කරගත යුත්තේ කුමන ඉඩම් ද යන්න පිළිබඳ තීරණය කිරීමට පෙර ප්‍රදේශයේ සියළුම ඉඩම් සම්බන්ධයෙන් තුලනාත්මක පරීක්ෂණයක් සිදුකළ යුතුය. ප්‍රතිග්‍රහණය කිරීමේ තීරණයට එළඹීමට පෙර පහත සඳහන් කරුණු සැලකිල්ලට ගත යුතු වේ.,

- i) යෝජිත ඉඩම ප්‍රතිග්‍රහණ කාර්යය සඳහා සුදුසු විය යුතුය. උදා, ග්‍රාමීය ව්‍යාප්තිය පිණිස ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීමක දී, භූමිය සඳහා ජලය ඇති බව, පස, පිහිටීම, මාර්ග හරහා ප්‍රවේශ වීමේ පහසුව, බැවුම සහ ඉඩම සම්පයෙහි පවත්නා සෞඛ්‍ය පහසුකම් ආදිය තක්සේරු කළ යුතුය.
- ii) අදාළ කාර්යය සඳහා වෙනත් ඉඩම් නොතිබේ නම් මිස ඉහළ ආර්ථික නිෂ්පාදනයකින් යුතු ඉඩම් අත්පත් කර නොගත යුතුය. රජයේ ආධාර වලට යටත්වන ඉහළ කෘෂිකාර්මික විභවතාවයකින් යුතු ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීම නොකළ යුතුය.
- iii) තමාගේ ඉඩම් අත්පත් කරගැනීම සඳහා ස්වේච්ඡාවෙන් ඉඩ ලබා දෙන හිමිකරුවන්ගේ ඉඩම් සඳහා ප්‍රමුඛත්වය දිය යුතුය.
- iv) අනිකුත් යෝග්‍ය විකල්පයන් නොපවතින්නේ නම් මිස, හිමිකරුවන්ට බරපතළ දුෂ්කරතාවයන්ට මුහුණ දීමට සිදුවන අවස්ථාවන්හි දී ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීම නොකළ යුතුය.
- v) ගොඩනැගිල්ලක් සහිත ඉඩම් අත්පත් කරගැනීම මගින් එහි හිමිකරු නිවාස අහිමි වූවෙක් බවට පත්කරන්නේ නම්, ප්‍රතිග්‍රහණය සිදුකරනු ලබන අවස්ථාවක එවන් ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීම සිදුකළ යුත්තේ අවසන් උපක්‍රමය වශයෙන් පමණක් වන අතර, මෙම කරුණ නොසලකමින් (ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීම මගින් හිමිකරු නිවාස අහිමි වූවෙක් බවට පත්කිරීම) ජාතික නිවාස අධිකාරිය හෝ

¹ රජයේ ඉඩම් සම්බන්ධ කාර්ය සංග්‍රහය (1985), අංක 248 දරන ඉඩම් අත්පත් කරගැනීමේ පනත යටතේ නියෝගය.

- වෙනත් ක්‍රමයක් හරහා විකල්ප නවාතැන් සැපයිය යුතුය. එමෙන්ම, ස්වකීය නිවෙස් හැරුණු සඳහාද හිමිකරුවන්ට සාධාරණ කාලයක් (ප්‍රමාණවත් කාලයක්) ලබා දිය යුතුය.
- vi) එකම තැනැත්තෙකුගෙන් ඉඩම් කැබලි තුනක් හතරක් අත්පත් කරගැනීම සුදුසු නොවේ.
 - vii) අත්පත් කරගැනීම සඳහා වන යෝජනා ප්‍රදේශයේ සංවර්ධනය සහ අනිකුත් ව්‍යාපෘති සමඟින් අනුකූල විය යුතුය. තවද, යෝජනා හැකි තාක් දුරට ප්‍රදේශයේ අනිකුත් ආයතන සමඟින් අනුකූල විය යුතුය.
 - viii) ආර්ථික හෝගයක් අඩංගු ඉඩමක් අත්පත් කර ගැනීමේ දී, එකී හෝගය වගා කිරීම භාරව සිටින අමාත්‍යාංශයෙන් අවසර ලබා ගත යුතුය.
 - ix) පුද්ගලයෙක් විසින් හිමිකාරිත්වය දරන තනි ඉඩමක් අත්පත් කර ගැනීමෙන් හැකි තාක් දුරට වැළකිය යුතුය.

අත්පත් කර ගැනීම ග්‍රාමීය ව්‍යාප්ති කාර්යයක් සම්බන්ධයෙන් වන විට, සැලකිල්ලට ගත යුතු අමතර කරුණු,

- i) ප්‍රදේශයේ සිටින ඉඩම් නොමැති පුද්ගලයින් ගණන සහ ඉඩම් සඳහා වන ඉල්ලීම්.
- ii) මෙම කාර්යය සඳහා යොදා ගත හැකි රජයේ ඉඩම් සහ ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිෂන් සභාව වෙත පැවරී ඇති (අයත්) ඉඩම් ප්‍රදේශයේ පවති ද යන්න,
- iii) මෙකී කාර්යය වෙනුවෙන් අත්පත් කර ගත හැකි අවම ඉඩම් ප්‍රමාණය අක්කර 10කි. මෙම තත්ත්වයන් යටතේ අත්පත් කර ගැනීම පිණිස වන යෝජනාවන්ට පූර්ව වශයෙන් තෝරාගත් ප්‍රදේශය, බෙදා දීමේ ක්‍රමය සහ සමාජ හා ආර්ථික පහසුකම් වැනි පුළුල් විමර්ශනයක් සිදුකළ යුතුය.
- iv) තවමත් බෙදා දී නොමැති ග්‍රාමීය ව්‍යාප්තිය සඳහා පූර්වයෙන් අත්පත් කරගත් ඉඩම් තිබේද? වෙනත් කාර්යයන් සඳහා පරිහරණය කර ඇති, ග්‍රාමීය ව්‍යාප්තිය වෙනුවෙන් අත්පත් කරගත් ඉඩම් තිබේ ද ?

අත්පත් කර ගැනීමේ නිවේදනය

ඔබේ ඉඩම අත්පත් කරගැනීමේ නිවේදනය ලබා ගැනීමේ අයිතිය ඔබ සතුව පවතී;

2 වගන්තිය යටතේ නිවේදනය: “ඉඩම අත්පත් කරගනු ලබන්නා වූ පොදු කාර්යය” ඇතුළත් විය යුතුය;

4 වගන්තිය යටතේ නිවේදනය : ඉඩම අත්පත් කරගනු ලබන්නා වූ පොදු කාර්යය” සහ විරෝධතාවයන් සඳහා කාර්ය පරිපාටිය ඇතුළත් විය යුතුය;

5 වගන්තිය යටතේ නිවේදනය : ඉඩම අත්පත් කරගනු ලබන්නේ පොදු කාර්යයක් සඳහා බව සඳහන් කළ යුතුය;

නිවේදනය (නිවේදන) ඔබේ ඉඩමේ පැහැදිලිව පෙනෙන ස්ථානයක ප්‍රදර්ශනය කිරීම හෝ ඔබට හෝ ඉඩමේ පදිංචිව සිටින්නෙකුට බාර දිය යුතුය.;

ගැසට් නිවේදනය භාෂා ත්‍රිත්වයෙන්ම ප්‍රකාශයට පත් කළ යුතුය.;

3. ඔබේ ඉඩම අත්පත් කර ගැනීම පිණිස සලකුණු කර තිබෙන අවස්ථාවක රජය විසින් අනුගමනය කළ යුතු පියවර/පරිපාටීන් මොනවාද?

ඉඩමක් අත්පත් කර ගැනීමට තීරණය කිරීමේ දී:

- පොදු කාර්යයක් සඳහා ඉඩම අවශ්‍ය වන්නේ ද යන්න රජය විසින් පළමුව තීරණය කළ යුතුය (2 වගන්තිය). අමාත්‍යවරයා විසින් මෙය තීරණය කරනු ලබන අතර, ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයාට දැනුම දීමෙන් අනතුරුව, ඔහු විසින් පැහැදිලිව පෙනෙන ස්ථානයක භාෂා ත්‍රිත්ත්වයෙන්ම දැන්වීමක් ප්‍රදර්ශනය කළ යුතුයි. ඉඩම අත්පත් කරගනු ලබන පොදු කාර්යය කුමක්ද යන්න දැන්වීමෙහි සඳහන් විය යුතු අතර, එකී කාර්යය සඳහා එම ඉඩම යෝග්‍ය වන්නේ ද යන්න විමර්ශනය කිරීම පිණිස ගත හැකි ක්‍රියා මාර්ග කවරේ ද යන්න සඳහන් කළ යුතුය.
- ඉඩම එම පොදු කාර්යය සඳහා සුදුසු වන්නේ ද යන්න රජය විසින් විමර්ශනය කළ යුතුය. විමර්ශනය සිදුකළ යුත්තේ 2 (2) වගන්තිය යටතේ දැන්වීම පළ කිරීමෙන් අනතුරුව පමණි. විමර්ශනය අතරතුර ඉඩමට සිදුවන ඕනෑම අලාභයක් වෙනුවෙන් රජය වන්දි ගෙවිය යුතුය. විමර්ශනය පහත කරුණු වලට සීමා වේ.:-
 - ඉඩම මැනීම සිදුකර, එහි තලමට්ටම් ලබාගැනීම සිදුකරන්න.
 - යටිපස දක්වා කැණීම හෝ හැරීම සිදුකරන්න.
 - මායිම් පැහැදිලි කර සලකුණු කිරීම සිදුකරන්න.
 - මාර්ගයේ ඇති යම් හෝග, කැලෑව වැටවල් ආදිය පිරිසිදු කරන්න.
 - එම ප්‍රදේශයෙහි ඉඩම අවශ්‍ය කරනු ලබන පොදු කාර්යය සඳහා එම ඉඩම යෝග්‍ය දැයි තහවුරු කිරීම පිණිස අවශ්‍ය අනිකුත් සියළුම ක්‍රියාවන් සිදුකරන්න.
- අත්පත් කරගැනීම සඳහා ඉඩම සුදුසු ද යන්න රජය විසින් තීරණය කළ යුතුයි (4 වගන්තිය). අත්පත් කරගැනීම සඳහා ඉඩම සුදුසු බවට අමාත්‍යවරයා විසින් ගනු ලැබූ තීරණයක් තිබිය යුතුය. ඔහු විසින් ඒ අනුව අත්පත් කර ගැනීමේ නිලධාරියා (සාමාන්‍යයෙන් ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයා) යොමු කරවිය යුතුයි. අත්පත් කර ගැනීමේ නිලධාරියා (ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයා, ඉඩම් නිලධාරියා හෝ ග්‍රාම නිලධාරිවරයා) ඒ සම්බන්ධයෙන් නිවේදනයක් පැහැදිලිව පෙනෙන ස්ථානයක ප්‍රදර්ශනය කළ යුතුය. නිවේදනය භාෂා ත්‍රිත්ත්වයෙන්ම සකස්විය යුතු අතර, පහත සඳහන් කරුණු අඩංගු විය යුතුය. :-
 - ඉඩම/පරවශනාව පිළිබඳ විස්තරයක් (අත්පත් කරගත්).
 - රජය විසින් ඉඩම අත්පත් කරගනු ලබන පොදු කාර්යය.
 - අත්පත් කරගැනීම සම්බන්ධයෙන් විරෝධතා දැක්වීමේ ක්‍රියා පටිපාටිය - නිශ්චිතව දක්වා ඇති පරිදි එකී අමාත්‍යාංශ ලේකම්වරයා වෙතට ලිඛිතව.
 - විරෝධතාවයන් දැක්වීම සඳහා කාල සීමාව අවම වශයෙන් දැනුම් දීම සිදුකිරීමේ සිට දින 14කි. .
- අත්පත් කර ගැනීම සම්බන්ධයෙන් අමාත්‍යවරයා තීරණයක් ගත යුතුය:-
 - තීරණය ගනු ලැබිය හැක්කේ විරෝධතා දැක්වීම සඳහා ලබා දී ඇති කාලය අවසන් වීමෙන් පසුව පමණි;

පොදු කාර්යය

පොදු කාර්යයක් නොවන්නේ මොනවාද:-

- “හෙළිදරව් නොකළ කාර්යයක්”
(ජාතික ආරක්ෂාව සහ ඒ හා සමාන හේතූන් සඳහා ව්‍යතිරේකයන්ට ඉඩ ලබාදේ)
- “පෞද්ගලික කාර්යය හෝ කාර්යයක් කිසිසේත්ම නොමැති”
- “පෞද්ගලික ප්‍රතිලාභ හෝ පෞද්ගලික පළිගැනීම”
- සඳහන් කළ කාර්යය සමඟින් නොගැළපෙන සැඟවුණු සමාන්තර (අතිරේක හෝ ද්විතියික) කාර්යයන්
- තනි පුද්ගලයෙක් හෝ පුද්ගලයින් අඩු සංඛ්‍යාවක් මත සෘජු ප්‍රතිලාභයක් සිදුකරන කාර්යයන්
- ආන්තික, සෘජු හෝ විරල (සැක සහිත) කාර්යයන්
- විභවය සහ විද්‍යාමාන නොවන අනාගත පොදු කාර්යය
- අභිමත පොදු කාර්යයන්.
- දුරස්ථ අනාගතයෙහි දී පමණක් සැබෑ විය හැකි කාර්යයක්.

පොදු කාර්යය යනු මොනවාද?

පොදු යහපත ප්‍රවර්ධනය කරනු ලබන කාර්යයන්, ‘ප්‍රජාවෙහි පොදු යහපත’

‘සමස්තයක් වශයෙන් මහජන උපයෝගීතාවය සහ ප්‍රජාව’

බලපෑමට ලක්වන දේශීය ප්‍රජාවට ‘ප්‍රමාණවත් ලෙස සෘජු ස්වභාවයක’ ප්‍රතිලාභයක්

පොදු කාර්යය නිශ්චිත, සත්‍ය සහ විද්‍යාමාන විය යුතුය.

- තීරණය ගනු ලැබිය හැක්කේ ඉදිරිපත් කර ඇති ඕනෑම විරෝධතාවයක් සැලකිල්ලට ගැනීමෙන් පසුව පමණි. ;
- විරෝධතාවයන් පවතී නම් සහ ස්ථිර ලේකම්වරයා විසින් අමාත්‍යවරයාට නිර්දේශ ලබාදී ඇත්නම්, අත්පත් කර ගැනීම සම්බන්ධයෙන් අමාත්‍යවරයාට තීරණය කළ හැක්කේ එම නිර්දේශ සැලකිල්ලට භාජනය කිරීමෙන් පසුවය.
- අමාත්‍යවරයා විසින් ඉඩම අත්පත් කර ගැනීමට තීරණය කිරීමෙන් පසු, ඉඩම පොදු කාර්යයක් සඳහා අවශ්‍ය කරනු ලබන බව සහ ඉඩම් අත්පත් කරගැනීමේ පනත යටතේ එය අත්පත් කරගනු ලබන බවට 5 වන වගන්තිය යටතේ ඔහු විසින් ලිඛිත ප්‍රකාශයක් ලබා දිය යුතුය.
 - අමාත්‍යවරයාගේ ප්‍රකාශනය ගැසට් නිවේදන පත්‍රයේ පළකිරීම සඳහා අමාත්‍යවරයා විසින් අත්පත්කර ගැනීමේ නිලධාරියාට (සාමාන්‍යයෙන් ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයා) යොමු කළ යුතුය;
 - ප්‍රකාශනය භාෂා ත්‍රිත්වයෙන්ම සකස් විය යුතුය;
 - ප්‍රකාශනය ඉඩමෙහි හෝ ඉඩම ආසන්නයෙහි පැහැදිලිව පෙනෙන ස්ථානයක ප්‍රදර්ශනය කළ යුතුයි.;
 - නිවේදනය යනු ඉඩම පොදු කාර්යයක් සඳහා අවශ්‍ය කරනු ලබන බවට වන අවසන් තීරණාත්මක සාක්ෂියයි (විමසුමට ලක්කළ නොහැකි සහ ප්‍රතිවාචනය කළ නොහැකි සාක්ෂියකි);
- අත්පත්කර ගැනීමේ නිලධාරියාට ඉඩම මැනීම සහ ඒ සඳහා පිඹුරක් සැකසීම කළ හැක්කේ (අවශ්‍ය වන්නේ නම්) 5 වගන්තිය යටතේ සිදුකරනු ලබන ප්‍රකාශනයෙන් පසුව පමණි.

වන්දි මුදල් ගෙවීම

රජය විසින් අත්පත් කරගනු ලබන ඉඩම් සඳහා වන්දි මුදල් ලබා ගැනීමට සෑම ඉඩම් හිමියෙක්ම සුදුසුකම් ලබයි.

වන්දි මුදල් සම්බන්ධයෙන් ඔබට ඔබගේ ප්‍රදේශයේ ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයා වෙතින් ඉල්ලීම් කළ හැකිය..

වන්දි මුදල් සම්බන්ධයෙන් ඔබේ ඉල්ලීම ඉදිරිපත් කළ යුත්තේ කවදා ද, කෙසේද යන්න ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයා විසින් ඔබට දැනුම් දෙනු ඇත.

ඉඩම සම්බන්ධයෙන් ඔබගේ අයිතිය ඔබ විසින් ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයාට පෙන්විය යුතු වේ. උදා, හිමිකම් ඔප්පුව හෝ බදු ගිවිසුම හෝ උකස

වන්දි මුදල් ලෙස ඉඩමෙහි වෙළඳපොල වටිනාකම ලබා ගැනීමේ අයිතිය ඔබට ඇත.

ඔබගේ වන්දි මුදල ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම්, ඒ සඳහා අභියාචනය කිරීමේ අයිතිය ඔබ සතුය.

4. ඔබ විසින් සැලකිලිමත් විය යුතු කරුණු මොනවාද?

- 2 වගන්තිය යටතේ නිවේදනය අනිවාර්ය නොවේ. 4 වන වගන්තිය යටතේ සිදු කරන අත්පත් කරගැනීමේ නිවේදනයක් සමඟින් අත්පත්කර ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය සෘජුවම ආරම්භ කළ හැකිය.
- නිවේදනය (2 වගන්තිය හෝ 4 වගන්තිය)
 - ඉඩමෙහි හෝ ඉඩම ආසන්නයෙහි ප්‍රදර්ශනය කළ යුතුය.
 - භාෂා ත්‍රිත්වයෙන්ම සකස්විය යුතුයි.
 - පැහැදිලිව දිස්වන ස්ථානයක ප්‍රදර්ශනය කළ යුතුය.
 - අත්පත් කරගැනීම සම්බන්ධ විරෝධතා ලියා පදිංචි කිරීම පිණිස කාල සීමාවක් දැක්විය යුතුය.
- 2 වගන්තිය හෝ 4 වගන්තිය යටතේ නිවේදනයක් නිකුත් කිරීමෙන් පසු මාස 12 ක් දක්වා ඉඩමෙහි වටිනාකම අඩුවිය හැකි කිසිදු ක්‍රියාවක් සිදුකළ නොහැකිය.
- ඉඩම අත්පත් කරගනු ලබන “පොදු කාර්යය” කුමක්ද යන්න නිවේදනයෙහි විශේෂයෙන් ම සඳහන් විය යුතුය. ශ්‍රී ලංකාවේ අධිකරණ විසින් පොදු කාර්යයක් යනු කුමක්ද යන්න අර්ථ දක්වා ඇත.
 - “2 වන වගන්තිය යටතේ වන වගන්තිය සමාලෝචනයට ලක්කර ක්‍රියා පටිපාටි අතරතුර සිදුකරන ලදැයි පවසන යම් කාර්යයක් (නිවේදනයෙහි සඳහන් නොවුව ද) ව්‍යාජ (රැවටිලි සහගත) බව හෝ වෙනස්කොට සැලකීමේ ප්‍රෝඨාවක් (මානෙල් ප්‍රනාන්දු එරෙහිව ජයරත්න²) බවට අනාවරණය වුවහොත්, එකී නිවේදනය ශුන්‍ය හා බල රහිත බවට ප්‍රකාශයට පත් කරනු ලබයි”.
- අමාත්‍යවරයා විසින් සිදුකරනු ලබන 5 වන වගන්තිය යටතේ වන ප්‍රකාශනය,
 - භාෂා ත්‍රිත්වයෙන්ම ගැසට් නිවේදන පත්‍රයේ පලකරනු ලැබිය යුතුය.
 - ඉඩමෙහි හෝ ඉඩම ආසන්නයෙහි පැහැදිලිව පෙනෙන ස්ථානයක ප්‍රදර්ශනය කළ යුතුය.

² (2000) 1 SLR 112

5. අත්පත්කරගැනීම සම්බන්ධයෙන් විරුද්ධ විය හැක්කේ කාටද, ඔබට විරුද්ධ විය හැක්කේ කෙසේද?

විරුද්ධ විය හැක්කේ කාටද:- ඉඩම සම්බන්ධයෙන් අයිතියක් ඇති ඕනෑම තැනැත්තෙකුට

විරුද්ධ විය හැක්කේ කුමන අවස්ථාවේදී ද:- එකී විරෝධතාවයන් ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා ලබා දී ඇති කාලය ඇතුළත. මෙම කාලය නිවේදනයෙහි සඳහන් කළ යුතුය.

මෙම පනතෙහි 4(4) වගන්තිය යටතේ, අත්පත් කරගැනීම සම්බන්ධයෙන් ඔබට විරෝධතාවය පලකළ හැකිය. අදාළ අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්වරයා (ස්ථීර ලේකම්) වෙතට ඔබේ විරෝධතා ඉදිරිපත් කළ හැකිය. ඉන්පසු ලේකම්වරයා විසින් විරෝධතා සලකා බැලිය යුතුය.

විරෝධතා සැලකිල්ලට ගැනීමේ දී, විරෝධතා ඉදිරිපත් කළ සෑම තැනැත්තෙකුට ම ඒ පිළිබඳව විමසීමට අවස්ථාවක් ලබාදිය යුතුය. විරෝධතාවයන් සැලකිල්ලට ගැනීමෙන් පසු, නිවේදනයෙහි නිශ්චිතව දක්වා ඇති අමාත්‍යවරා වෙත ලේකම්වරයා විසින් නිර්දේශයක් ලබා දිය යුතු අතර, අමාත්‍යවරයා විසින් ලේකම්වරයාගේ නිර්දේශ පිළිබඳව සලකා බැලිය යුතු වේ. නිර්දේශ සලකා බැලීමෙන් අනතුරුව, අමාත්‍යවරයා විසින් විෂය භාර අමාත්‍යවරයා වෙත ඔහු විසින් ලබා දෙන නිර්දේශ ලබා දීම අවශ්‍ය වේ. (යුතුය - එනම් මේ සම්බන්ධයෙන් ඔහුට අභිමතයක් නොමැති බව)

6. ස්වකීය හිමිකම් ඉදිරිපත් කිරීමට කැමැත්තක් දක්වන තැනැත්තන් සඳහා පවත්නා ක්‍රියා පටිපාටිය කුමක්ද?

• 5 වන වගන්තිය යටතේ නිවේදනය සිදුකළ පසු, අත්පත් කර ගැනීමේ නිලධාරියා පහත තොරතුරු ද සමඟින් නිවේදනයක් (7වන වගන්ති නිවේදනය) පලකළ යුතු වේ.:-

- අත්පත් කරගනු ලබන ඉඩම/පරවශතාව පිළිබඳ විස්තරයක්
- වන්දි මුදල් සඳහා වන ඉල්ලීම් යොමු කළ යුතු ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයාගේ නම
- පුද්ගලිකවම හෝ නියෝජිතයෙක් (නිසි පරිදි ලිඛිත අවසරය ලබා දී ඇති) හරහා හිමිකම් සහිත පුද්ගලයින්ට ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයා ඉදිරියේ පෙනීසිටීමට කටයුතු සූදානම් කිරීමහිමිකම් සහිත පුද්ගලයින්ට, අයිතිකරුවන්, සහ - අයිතිකරුවන් (හවුල් අයිතිකරුවන්), උකස්කරුවන්, බදුගැනුම්කරුවන් (දේපලක බද්ද හිමි පුද්ගලයා/පුද්ගලයින්) හෝ වෙනත් ආකාරයකින්, පරම වශයෙන්ම තමා වෙනුවෙන් හෝ වෙනත් පුද්ගලයෙක් හෝ ඕනෑම පුණ්‍ය, ආගමික හෝ අනිකුත් පරමාර්ථයක් වෙනුවෙන් හෝ විශ්වාස භාරයක් දරා සිටින තැනැත්තෙක් හෝ ඉඩම සම්බන්ධයෙන් පරවශතා අයිතිය සහිත තැනැත්තෙක් අයත් වේ. හිමිකම් සහිත පුද්ගලයින්ට මාසික කුලීකරයක් සහිත තැනැත්තන් අයත් නොවේ.

1. ඉඩම සම්බන්ධයෙන් ස්වකීය හිමිකම,
2. වන්දි මුදල සඳහා ඉල්ලීම සහ එහි ප්‍රමාණය, ලිඛිතව දැනුම් දීම පිණිස නිවේදනයෙහි සඳහන් දිනට අවම වශයෙන් දින 7කට පෙර ඔවුන් ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයා ඉදිරියේ පෙනී සිටිය යුතුය.

- ඉඩමෙහි පරවශතාවයෙහි වෙළඳපොල වටිනාකම
- පුද්ගලයින්ගේ අනුපිළිවෙල අයිතීන්

➤ වන්දි මුදල සඳහා ඉල්ලීම

➤ විමර්ශනයට ලක්කළ යුතු අනිකුත් අදාළ කරුණු

පිළිබඳ තීරණය කිරීම පිණිස 7 වන වගන්ති නිවේදනයෙහි දක්වා ඇති වේලාවෙහි සහ ස්ථානයෙහි දී පරීක්ෂණයක් පැවැත්විය යුතුය.

- ඉදිරිපත් වන හිමිකම්පාත්තන් සඳහා නිවේදනය ලබාදෙන ලදුව, පරීක්ෂණය කල්දැම්ම සහ වෙනත් ස්ථානයන්හි වෙනත් දිනවලදී පැවැත්විය හැකිය - 9 (2) වගන්තිය.
- පරීක්ෂණය සඳහා වන නව දිනය, දින 7කට පෙර හිමිකම් පාත්තන් වෙත ළඟාවීම පිණිස ලියාපදිංචි තැපෑල හරහා කල්දැම්ම සම්බන්ධයෙන් ඔවුන් දැනුවත් කළ යුතුය. - 9 (2අ) වගන්තිය
- පරීක්ෂණයෙන් පසුව ප්‍රාදේශීය ලෙකම්වරයාට තීරණයක් ගැනීම හෝ කාරණය දිසා අධිකරණයට යොමුකිරීම කළ හැකිය.
- ආරවුල සම්බන්ධ හිමිකම්පාත්තනකට/පාර්ශ්වයකට තීරණය පිළිබඳ නිවේදනය ලැබීමෙන් දින 14ක් ඇතුළත හිමිකම/ආරවුල සම්බන්ධයෙන් දිසා අධිකරණයට යොමුකිරීම පිණිස අයදුම්පතක් ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයාට ඉදිරිපත් කිරීම ද කළ හැකිය. එවන් අයදුම්පතකින් අනතුරුව ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයා එය යොමුකිරීම කළ යුතුය.

7. අත්පත් කරගැනීමේ ක්‍රියාවලිය අතරතුර ඔබ දේපළෙන් බැහැරව සිටියේ නම්, ඔබ ඔබේ අයිතීන්/අභිරුචීන් ආරක්ෂා කර ගන්නේ කෙසේ ද?

නියමිත කාලසීමාව තුළ හිමිකම් ඉල්ලීමට අපොහොසත් වූ විටක,

- පරීක්ෂණය අවසන් වීමට පෙර ඕනෑම අවස්ථාවක ලිඛිතව සිදුකරනු ලබන හිමිකමක් සම්බන්ධයෙන් විමසීම් සිදු කරනු ලබයි.
- පරීක්ෂණය ආරම්භ වීමෙන් පසුව සහ එහි අවසානයට පෙර ඕනෑම අවස්ථාවක වාචිකව සිදුකරනු ලබන හිමිකම් ඉල්ලීමක් සම්බන්ධයෙන් ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයා විමසීම් සිදුකරනු ලබයි.
- හිමිකම් ඉල්ලීම වාචිකව සිදුකිරීමේ දී, ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයා විසින් එම හිමිකම් ඉල්ලීම සටහන් කරගත යුතුයි.

7වන වගන්තියෙහි නිශ්චිතව දක්වා ඇති වේලාවෙහි පෙනී සිටීමට අපොහොසත් වන අවස්ථාවක,

- පරීක්ෂණයෙහි ආරම්භක දිනයෙන් දින 14කට පසු යෙදෙන දිනයකට පරීක්ෂණය කල් දැමිය යුතු වේ.
- පරීක්ෂණය කල් දමා ඇති දිනයට දින 7කට පෙර කල්දමන ලද දිනය පැහැදිලිව පෙනෙන ස්ථානයක ප්‍රදර්ශනය කළ යුතු වේ.

1.5 වන වගන්තිය යටතේ හිමිකම් සහිත පුද්ගලයින් ඉදිරිපත් නොවන අවස්ථාවක

- කල්දමා ඇති පරීක්ෂණයේ දිනය, වේලාව සහ ස්ථානය
- තවමත් ප්‍රතිචාර දක්වා නොමැති හිමිකම් සහිත පුද්ගලයින් ඔවුන්ගේ හිමිකම් ඉල්ලීම්වල ස්වභාවය සහ වන්දි මුදලේ ප්‍රමාණයන් සහ විස්තර ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයා වෙත ලිඛිතව දැනුම් දීම අවශ්‍ය කෙරේ.
- හිමිකම් සහිත පුද්ගලයින්ගේ පැමිණීම පිළිබඳ නොතකා, පරීක්ෂණයේ දී වන්දි මුදල් ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් නිර්ණය කිරීම (නිර්ණය කිරීම) සිදුකරනු ඇත.

8. රජය විසින් නෛතික ක්‍රියා පරිපාටිය අනුගමනය කර නොමැති නම්, ඔබ විසින් ඉල්ලීම් කළ හැකි සහනයන් මොනවාද, ඒ සඳහා ඔබ ප්‍රවේශ විය යුතු ආයතන මොනවාද?

ඉඩම් අත්පත් කරගැනීමේ පනතෙහි නිශ්චිතව දක්වා ඇති ක්‍රියා පරිපාටිය සහ ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීමේ පනත යටතේ ලබා දී තිබෙන ඉහත සඳහන් කර ඇති නියෝගයන් හා අනුකූල වීමට පරිපාලකයින් අසමත්වන ඕනෑම අවස්ථාවක අගතියට පත්වූ හෝ බලපෑමට ලක් වූ තැනැත්තන්ට සහන ඉල්ලා සිටිය හැකිය. ස්වකීය මූලික අයිතිවාසිකම් වලට බලපෑම් සිදුවී ඇති අවස්ථාවක (උදා, සමානත්මතාවය සඳහා ඇති අයිතිය), එසේ උල්ලංඝනය වීමෙන් මාසයක් ඇතුළත තම අයිතිවාසිකම් නැවත තහවුරු කර ගැනීම (සනාථ කර ගැනීම සහ ආරක්ෂා කර ගැනීම) පිණිස ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය වෙත පෙත්සමක් ඉදිරිපත් කළ හැකිය.

9. වන්දි මුදල් තක්සේරු කරන්නේ කෙසේද?

- **ඉඩම්** - ඉඩමෙහි වෙළඳපල වටිනාකම පදනම් කර ගනිමින්
- **පරවශතාවයන්** - පරවශතාවයෙහි වෙළඳපල වටිනාකම පදනම් කර ගනිමින් (ඉඩම සම්බන්ධයෙන් පුද්ගලයාගේ හිමිකමට සමානුපාතිකව)

9.1 අමතර වන්දි මුදල්

පහත සඳහන් කරුණු සම්බන්ධයෙන් අමතර වන්දි මුදල් ලබාගත හැක.,

- තමා සතු අනිකුත් ඉඩම්වලින් අත්පත් කරගත් ඉඩම විභේදනය (බෙදා වෙන් කිරීම) හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි අලාභය හෝ හානිය
 - එම වටිනාකම ඉඩමෙහි වෙළඳපල වටිනාකමින් සියයට 20 ඉක්මවා නොයන්නේ නම්.
- ඉඩමෙහි දී සිදුකරන ලද ආදායම් ඉපයීම අහිමිවීම
 - එකී මුදල, අදාළ දිනය හා පූර්වාසන්නයෙන් යෙදෙන කැලැන්ඩර් වර්ෂ 3 ක් සඳහා, ගිණුම් පොත්වල සඳහන් කර ඇති පරිදි, ව්‍යාපාරයෙන් ලැබෙන සාමාන්‍ය වාර්ෂික ශුද්ධ ලාභයන් මෙන් 3 න් ගුණය ඉක්මවා නොයන්නේ නම්.
 - ව්‍යාපාරය වන්නේ අත්පත් කරගැනීමට සූදානම් වන ඉඩමෙහි නිෂ්පාදනය අලෙවිකිරීමක් හෝ බැහැර කිරීමක් නම් වන්දි මුදල් සඳහා ඉඩ දෙනු නොලැබේ.

- නවාතැන වෙනස් කිරීමේ දී දැරීමට සිදු වූ සාධාරණ වියදම්

9.2 වන්දි මුදල තක්සේරු කිරීමේ දී නොසලකා හැරිය යුතු කරුණු

- රජය විසින් සිදුකරන ලද වැඩි දියුණු කිරීම්
- අත්පත්කරගැනීමේ අවශ්‍යතාවයෙහි ප්‍රමාණය
- ඉඩමෙන් ඉවත්ව යාමට ඇති අකමැත්ත
- පෞද්ගලික තැනැත්තෙක් විසින් ඉඩමට සිදුකරන ලද ඕනෑම අලාභයක්
- අත්පත් කරගැනීමෙන් පසුව සිදුවීමට ඉඩ ඇති අලාභයන්
- අත්පත් කරගැනීම හේතුවෙන් වෙළඳපල වටිනාකම වැඩිවීම
- 4 වගන්තිය යටතේ නිවේදනය පළකිරීමෙන් පසු ඉඩමට සිදුකරන ලද වැඩි දියුණු කිරීම්
- ව්‍යවස්ථාදායක බලය හරහා පමණක් පරිහරණය කළ හැකි ඉඩමෙහි සුවිශේෂී යෝග්‍යතාවය සහ උපයෝගීතාවය
- අධිකරණ නියෝගයකට පටහැනිව, කිසියම් නීතියකට පටහැනිව හෝ මහජන සෞඛ්‍යයට අනර්ථකාරී (හානිදායක) අයුරින් ඇතිවන වෙළඳපල වටිනාකම ඉහළයාම.
- ★ අනෙක් කොටස අත්පත්කරගැනීමේ හේතුව මත, ඉඩමෙහි ඉතිරි කොටසෙහි වෙළඳපල වටිනාකම වැඩිවන අවස්ථාවක, ගණනය කරන ලද වන්දි මුදල් ප්‍රමාණය අඩුකිරීමට ඉඩ දෙනු ලබයි - 47 වගන්තිය
- ★ කෙසේ වෙතත්, අඩු කරනු ලබන ප්‍රමාණය අත්පත් කරගනු ලබන ඉඩමෙහි වෙළඳපල වටිනාකමින් 20 ගුණයකට වඩා වැඩි නොවිය යුතුය.

10. වන්දි මුදල ගෙවනු ලබන බව ඔබ දැන ගන්නේ කෙසේද? ගෙවීමට ඇති වන්දි මුදල පිළිබඳව ඔබට දැනුවත් කරනු ලබන ආකාරය කුමක් ද?

වන්දි මුදල් සඳහා සුදුසුකම් ලබන තැනැත්තන්ට ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයා විසින් ලිඛිත නිවේදනයක් ලබාදිය යුතුය. (අභියාචනයන් ඉදිරිපත් කර ඇති අවස්ථාවක සමාලෝචන මණ්ඩලය සහ අභියාචනාධිකරණය විසින් සිදුකරනු ලබන වෙනස් කිරීම් වලින් අනතුරුව).

11. ඔබේ වන්දි මුදල ලබා ගන්නේ කෙසේද ?

- පහත අවස්ථාවන්හි දී ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීමේ පනත යටතේ ඔබට වන්දි මුදල් හිමි වේ:
 - සම්පූර්ණ වන්දි මුදල රු. 25000.00 ඉක්මවා යාම
 - ඉඩම කිසියම් මහනගර සභා, නගර සභා හෝ ප්‍රාදේශීය සභා බල ප්‍රදේශයක් තුළ නොපිහිටා තිබීම
 - 7වන වගන්තිය යටතේ ගැසට් පත්‍රයේ නිවේදනය පලකරන දිනට ව්‍යාපාර හෝ පදිංචිව සිටීමේ කාර්යයන් සඳහා භාවිතා කරන කිසිදු ගොඩනැගිල්ලක් ඉඩමෙහි පිහිටා නොතිබීම.

පොදු ජාතික යහපත උදෙසා අමාත්‍යවරයා විසින් වෙනත් අයුරකින් නියෝග කරනු නොලබන්නේ නම්, ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයා විසින්,

1. සම්පූර්ණ මුදලම බෙදී යන පරිදි වන්දි මුදල් සඳහා සුදුසුකම් ලබන පුද්ගලයින් අතර රු. 25000 සමාන ආකාරයෙන් බෙදාදීම
2. වසර 10ක් තුළ ගෙවීම සම්පූර්ණ වන පරිදි වන්දි මුදලෙහි ඉතිරිය උපරිම වශයෙන් සමාන ගෙවීම් 10කින් බෙදා දීම.

ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයා වෙත වියදම් ගෙවන ලෙසට අධිකරණය/සමාලෝචන මණ්ඩලය විසින් පාර්ශ්වයට නියෝග කර ඇති විටක, මෙම මුදල වන්දි මුදල් ප්‍රමාණයෙන් අඩුකිරීම සිදුකරනු ලබයි.

පාර්ශ්වයන් විසින් වෙනත් ආකාරයකින් එකඟ වී ඇත්නම් මිස, ඉඩම සම්බන්ධ උකස්කරුවෙකුගේ හිමිකම වෙනුවෙන් වූ වන්දි මුදල ගෙවනු ලබන්නේ ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයා වෙතටයි.

ඉඩමක අයිතිය ලබාගැනීම සඳහා අමාත්‍යවරයා විසින් නියෝගය නිකුත් කරන දිනට පෙර වන්දි මුදල නොගෙවා ඇති අවස්ථාවක පොළී මුදල් ගෙවිය යුතු වේ.

අදාළ තැනැත්තා සහ ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයා විසින් අත්සන් කරනු ලබන ලිඛිත ගිවිසුමක් මගින් මුදල්මය වන්දි වෙනුවට ඉඩමක් ලබාදිය හැකි අතර, මුදල් වෙනුවට ඉඩම් ලබාදෙන වන්දි මුදලෙහි වටිනාකම සඳහන් කළ යුතුය.³ හුවමාරුකිරීම පිණිස යෝග්‍ය රජයේ ඉඩම් ලබාගත හැකි අවස්ථාවක සහ හුවමාරුවක් ලෙස එකී ඉඩමක් ලබාදීම සුදුසු යැයි පෙනීයන අවස්ථාවක ඉඩම් කොමසාරිස්වරයාගේ පූර්ව අනුදැනුමකින් යුතුව මෙය සිදුකළ යුතුය.

12. වන්දි මුදල ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම්, ඔබට තිබෙන්නා වූ සහන සහ ප්‍රතිකර්ම මොනවාද ?

ඔබගේ හිමිකම පූර්ණ වශයෙන් හෝ අර්ධ වශයෙන් ප්‍රතික්ෂේප කර ඇති අවස්ථාවක කාරණය දිසා අධිකරණයට යොමු කිරීම පිණිස ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයා වෙත අයදුම්පතක් ඉදිරිපත් කළ හැකිය. එවන් අයදුම්පතක් ඉදිරිපත් කර ඇති අවස්ථාවක ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයා එය අධිකරණය වෙත අනිවාර්යයෙන්ම යොමු කළ යුතු වේ.

ඔබගේ හිමිකම අනුමත කර ඇති නමුත් වන්දි මුදල ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම්, ජනාධිපතිවරයා විසින් පත්කරන ලද සමාලෝචන මණ්ඩලයට අභියාචනය කිරීම සඳහා ඔබට අයිතියක් ඇත. අභියාචනය ඉදිරිපත් කිරීමට පෙර හෝ මණ්ඩලයෙහි තීරණය අපේක්ෂාවෙන් සිටින අවස්ථාවක ඔබට ප්‍රදානය කර ඇති වන්දි මුදල පිළිගන්නේ නම්, එම අයිතිය අහිමි වේ.

³ රජයේ ඉඩම් කාර්යය සංග්‍රහය (1985), අංක. 261(6) දරන ඉඩම් අත්පත් කරගැනීමේ පනත යටතේ නියෝගයන්,

අභියාචන ආකෘතිය

- පහත කරුණු ඇතුළත්ව ලිඛිතව ඉදිරිපත් කළ යුතු වේ,
 - අභියාචකගේ නම සහ ලිපිනය
 - ගැටළුවට තුඩුදුන් ප්‍රදානය සිදුකරන ලද ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයා වගඋත්තරකරු ලෙස නම් කරන්න
 - අදාළ ඉඩම සඳහා අභියාචනකරුගේ අයිතිය පිළිබඳ සරල සහ සංක්ෂිප්ත ප්‍රකාශය
 - අභියාචනකරු විසින් හිමකම් ඉල්ලා සිටින වන්දි මුදලේ ප්‍රමාණය
 - එවන් ප්‍රදානයක් මඟින් ඔහු වෙත ලබාදුන් වන්දි මුදල ප්‍රමාණවත් නොවන බවට සැලකීම සඳහා ඔහු විසින් දක්වන හේතු.
- තවද, අභියාචනාකරු විසින් ,
 1. එකී අභියාචනය විභාග කිරීමේ දී ඔහු විසින් කැඳවීමට අපේක්ෂිත සාක්ෂිකරුවන්ගේ ලැයිස්තුවක් - සහ-
 2. එකී අභියාචනය සනාථ කිරීම පිණිස විභාගයට ගනු ලබන අවස්ථාවේ දී ඔහු විසින් ඉදිරිපත් කිරීමට බලාපොරොත්තු වන ලේඛනවල ලැයිස්තුවක්
 අභියාචනය මණ්ඩලය වෙත යොමුකරන ලද (ඉදිරිපත් කරන ලද) දින සිට මාස 6කට පෙර/මාස 6ක් ඇතුළත අභියාචනය විභාග කිරීම සඳහා දිනයක් වෙන්කර ඇති විටක, එම දිනයට පෙර ලබාදිය යුතු වේ.

මණ්ඩලයෙහි තීරණය සමඟින් පාර්ශ්වයක් සෑහීමට පත් නොවන්නේ නම්, ලිඛිත පෙත්සමක් මාර්ගයෙන් නීතිය පිළිබඳ ගැටළුව (තෛතික ගැටළුව) අභියාචනාධිකරණයට ඉදිරිපත් කළ හැකිය.

13. හිමිකාරිත්වය සඳහා වන සාමාන්‍ය ක්‍රියා පරිපාටිය සහ හදිසි අවශ්‍යතාවයක දී අනුගමනය කරනු ලබන ක්‍රියා පරිපාටිය කුමක්ද?

සාමාන්‍ය ක්‍රියා පරිපාටිය - 17 වන වගන්තිය යටතේ ප්‍රදානය කිරීමෙන් පසු ඕනෑම අවස්ථාවක ඉඩමෙහි අයිතිය ලබාගන්නා ලෙස, ගැසට් නිවේදනයෙහි පළකරනු ලබන නිවේදනයක් මඟින්, ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශය භාර ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයාට/නිලධාරියාට නියම කිරීමට අමාත්‍යවරයාට හැකිය.

‘හදිසි අවස්ථාවක්’ සම්බන්ධයෙන් - පළමු වරට 2 වන හෝ 4වන වගන්තිය යටතේ නිවේදනය පළකිරීමෙන් පසු අයිතිය ලබාගන්නා ලෙසට අමාත්‍යවරයාට නියෝග කළ හැකිය.

කෙසේවෙතත්, අමාත්‍යවරයාට මෙම නියෝගය නිකුත් කළ හැක්කේ එවැනි නියෝගයක් මඟින් එකී ඉඩමෙහි පදිංචිකරුවන්ට සහ ඔවුන්ගේ යැපෙන්නන්ට යම් අපහසුතාවයකට මුහුණදීමට සිදුවන්නේද යන්න පිළිබඳ තක්සේරුවක් ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයාගෙන් ලබා ගැනීමෙන් පසුවයි. අයිතිය ලබාගැනීම සිදුකළ යුත්තේ හිමිකරුවන්ට/පදිංචිකරුවන්ට බරපතල දුෂ්කරතාවයන්ට මුහුණ දීමට සිදුනොවන අයුරිණි.⁴ තවද, ලියාපදිංචි තැපැල හරහා එවන් අවශ්‍යතාවයක නිවේදනය ලබා දීමෙන් පසුව, භූමියෙන් ඉවත්වීම සඳහා මාස 6ක නිවේදනයක් ලබාගැනීම සඳහා පදිංචිකරුවන්ට හිමිකම ඇත.

⁴ රජයේ ඉඩම් කාර්යය සංග්‍රහය (1985), අංක. 263 දරන ඉඩම් අත්පත් කරගැනීමේ පනත යටතේ නියෝගයන්

නඩු තීරණ නීතියේ දී සාකච්ඡා කරනු ලබන ‘හදිසි අවශ්‍යතාව’,

- හදිසි අවශ්‍යතා පිළිබඳ ඔප්පු කිරීමේ භාරය අත්පත් කරගැනීමේ අධිකාරිය සතුය.⁵
- හදිසි අවශ්‍යතාවය සඳහා හේතූන් සෑහීමට පත්වන අයුරින්ම දැක්විය යුතු වේ.⁶
- “හදිසි අවශ්‍යතාවය සෑමවිටම සාපේක්ෂී වේ; සමහරවිටෙක, අතිවිශාල ව්‍යාපෘති සඳහා පැය ගනනාවක් තුළ ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම අවශ්‍ය වනු ඇත; මෙම අධිවේගී මහාමාර්ග වැනි ව්‍යාපෘති සඳහා හදිසි අවශ්‍යතාවය මාස ගණනාවක හෝ වසර ගණනාවක කටයුත්තක් විය හැකිය.”⁷

14. ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීමේ පනත යටතේ ඔබගේ අයිතිවාසිකම් තහවුරු කරගැනීම පිණිස ඔබ කණ්ඩායමක් ලෙස සංවිධානය වන්නේ කෙසේ ද?

පුද්ගලයින් කණ්ඩායමක අයිතීන් උල්ලංඝනය වීමකදී, කණ්ඩායමක් වශයෙන් නඩුවක් ගොනු කිරීමෙන් ස්වකීය අයිතීන් ආරක්ෂා කර ගැනීමට ඔවුන්ට හැකියාව ඇත. නීතිය ඉදිරියට යාම මඟින් මහජන කටයුතු පිළිබඳ සැලකිල්ලක් සහිත තැනැත්තන්ට ද අගතියට ලත් පාර්ශ්වය වෙනුවෙන් ක්‍රියා මාර්ග ගත හැකිය.

⁵ භාරණ ප්ලාන්ටේෂන් ලිමිටඩ් එදිරිව අනුර කුමාර දිසානායක ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණ අභියාචනා අංක. 06/2009 (02.07.2012) 10.

⁶ Ibid 11.

⁷ අමරසිංහ එදිරිව නීතිපති [1993] 1 SriLR 376.0773950884

සටහන්

නීතිය හා සමාජ භාරය 1982 දී ශ්‍රී ලංකාවේ, කොළඹ ස්ථාපනය කරන ලද ලාභ ඉපයීම පරමාර්ථ කර නොගත් සංවිධානයකි. එය සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම්; සමාජ, ආර්ථික හා සංස්කෘතික අයිතිවාසිකම් සහ ගැටුම්කාරී තත්ත්වය තුළ පවතින මානව හිමිකම් යන වැඩ සටහන් තුන පෙරදැරි කරගත් ප්‍රලේඛනයන්, පර්යේෂණ සහ උපදේශාත්මක වැඩ සටහන් හා සම්බන්ධව ක්‍රියා කරනු ලබයි. 'නීතිය හා සමාජ භාර මාසික සඟරාව' හා 'ශ්‍රී ලංකාවේ මානව හිමිකම් තත්ත්වය' යන ප්‍රකාශනයන් මෙහි නියත ප්‍රකාශනයන්ට අයත්වේ. නීතිය හා සමාජ භාරය මානව හිමිකම් හා සංවර්ධනය සඳහා ආසියානුවන් (FORUM-ASIA) සහ මානව හිමිකම් සඳහා ආසියානුවන් (SAHR) යන කලාපීය ජාල වලද සාමාජිකයෙකි.

දුරකථන: +94112691228, +94112684845, +94112684853

ලිපිනය : 3, කින්සි ටෙරසය, කොළඹ 8. ශ්‍රී ලංකාව.

ඊ මේල් : lst.escrprogram@gmail.com

වෙබ් අඩවිය : www.lawandsocietytrust.org

ෆැක්ස් : +94112686843